

dirbti su džiaugsmu bei pasididžiavimu. Tai svarbiausias dalykas gyvenime, to jis mokąs ir visus savo studentus: nuoširdžiai domėtis tuo, ką darai (p. 64). Verta įsiminti šiuos žodžius, nes jų autorius – laimingas žmogus. Tai nėra kokia apsimestinė ir nudailinta viešiesiems ryšiams poza, o natūrali ir tikra būseną. Tuo įsitikins kiekvienas, pabendraavęs su W. Miedერიu bent valandą arba skaitydamas interviu ir žvelgdamas į nuotraukose užfiksuotą spinduliuojančią jo šypsena. Taip šypsosi žmogus, kurio didžiausias rūpestis ne uždirbti kuo daugiau pinigų, o išdalyti visą save kitiems.

Kokios mintys kyla perskaičius šią neįprastą knygą? Ar pasiteisino Ch. Bhuvaneswaro sumanymas bendrauti su W. Miedერიu

elektroniniu paštu? Gal paprasčiau būtų buvę tiesiog susitikti ir įrašyti pokalbį į diktofoną? Interviu autoriaus pasirinkta pozicija turi aiškų privalumą: į klausimus nereikėjo atsakinėti ekspromtu, pakako laiko susikaupti ir juos apmąstyti. Išvengta kartojimosi. Neretai pasikartoja klausimai – kiek kitais žodžiais, kitu aspektu, bet apie tą patį dalyką. Tuo tarpu W. Miederiis gudriai išsisuka iš šios padėties. Jis nurodo numerius atsakymų, kuriuose jau buvo kalbėta ta pačia tema, ir priduria, jei reikia, porą naujų sakinių. Todėl prilygstantis monografijai interviu neatrodo iškęstas. O dėl filosofinių, žmogaus būties esmę paliejančių klausimų jis įdomus ne tik paremiologams ir ne tik filologams, o visiems mąstantiems skaitytojams.

Giedrė Buftenė

Baltos gėlės, sakalo plunksna išrašytos

*Aš užtai tokius kūrinius sukūriau,
kad mano širdelėje visas gyvenimas
žydėjo baltos gėlės – gražios mintys.*

Petras Zalanskas

„Tokių žmonių nebūna. Jis kažkoks... sukurtas...“ Šie žodžiai – ne apie Petrą Zalanską, o apie Aukštaitijos ežeringoje atokumoje gyvenantį senelį Mečiuką, neapsakomu atvirumu pribloškusių trumpam pas jį užklydusių kelis prašalaičius, per keletą minučių ant stalo sukrovusių viską, ką tik galėjo rasti skaniausio, per tas pačias minutes spėjusių išdėstyti savo požiūrį į žmogų ir tėvynę, papasakoti kelis ryškiausius sapnus, pralinkėti mums sveikatos ir džiaugsmingai padėkoti Dievuliui už svečius... Nenuostabu tad, kad pirmąkart su tokiu absoliučiu palankumu susidūrusiam vienam svečiui išsprūdo minėtieji žodžiai. Tos pačios dienos vakarą beskaitant P. Zalansko tautosakos ir atsiminimų rinktinę „Čiulba ulba sakalas“¹ atėjo mintis, kad

jo, kaip ir Mečiuko, kaip ir daugybės kitų, įvairiose Lietuvos vietose per ekspedicijas ar šiaip kelionėse sutiktų senųjų žmonių, turbūt irgi būta tokio pat atviro, bendruomeniškai palankaus, geranoriško ir supratingo, besidalijančio duona ir dainomis su kiekvienu į jo namus užklydusiu žmogumi. P. Zalansko vaikaitė Modesta Liugaitė-Černiauskienė pastebi, kad „jį domino kiekvienas žmogus, kiekvienas atrodė nepakartojamas, iš kiekvieno buvo galima ko nors pasimokyti“ (p. 18).

1983 metais pasirodęs pirmas knygos „Čiulba ulba sakalas“ leidimas visų tradicinės kultūros brangintojų neabejotinai buvo sutiktas kaip išskirtinis ir labai lauktas leidinys, gražiai pratęsęs dainingųjų dūkų folkloro pateikėjų kūrybos publikavimus (1972 m. buvo išleista Juozo Balčikonio ir Broniaus Uginčiaus parengta Juzės Jurkonienės dainų rinktinė, o 1973 m. – Norberto Vėliaus ir Laimos Burkšaitienės parengta Anelės Čepukienės kūrybos knyga). Nenuostabu, kad anuomet jos labai greit nebėliko knygynuose. Po beveik ketvirčio amžiaus P. Zalansko „sakalas“ išleidžiamas į žmones antrąkart. Išleidžiamas tokiu metu, kai visa Lietuvos kultūrinė aplinka iš esmės pakitusi,

¹ *Čiulba ulba sakalas: Petro Zalansko tautosakos ir atsiminimų rinktinė*, sudarė ir parengė Danutė Krištopaitė, Norbertas Vėlius, melodijas parengė Danutė Kuzinienė, 2-asis papildytas leidimas, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2008. – 453 p.

kai lietuvių santykis su folkloru nebe toks entuziastingas.

Tiek pirmąją, tiek antrąją knygos leidimą rengė didžiulę folklorinių tekstų edicijos patirtį turinti folkloristė ir redaktorė Danutė Krištopaitė. Jos rūpesčiu buvo kruopščiai iš naujo peržiūrėti visi pirmajam leidimui kartu su N. Vėliumi rengti tekstai ir atrinkta nepublikuotos P. Zalansko kūrybos fragmentų. Danutės Kuzinienės prieš ketvirtį amžiaus parengtas melodijas antrajam leidimui redagavo L. Burkšaitienė. Naujame knygos leidime P. Zalansko dainingoji prigimtis suskamba ir tiesiogine šio žodžio prasme: leidinys praturtintas kompaktine plokštele, kurioje – net 33 jo įdainuotų įvairių žanrų liaudies dainų įrašai. Yra ir daugiau malonių šios knygos papildymų. Vienas jų – daug metų P. Zalansko tautosakiniu, epistoliniu bei memuariniu palikimu gyvenančios M. Liugaitės-Černiauskienės įvadinis tekstas „Petro Zalansko pasaulėjauta ir aplinka“ (p. 11–36). Dar vienas ši leidinį subtiliai, sakalo motyvą pasitelkus, prakalbinantis ir, atrodo, net iki fizinio pojūčio sušildantis akcentas – dailininkės Ramunės Vėliuvienės apipavidalinimas.

P. Zalanskas neabejotinai tapo išskirtiniausia iš tradicinės bendruomenės į kultūrinę viešumą atvestų folklorinių asmenybių. Savaime suprantama, daugiausia rūpesčio ir pastangų pristatant jo folklorinį palikimą įdėjo šeimos nariai – dukros ir vaikaičiai, kurių gyvenime *dziedulio* įskiepyta džiūkiškoji tradicinė etika ir folkloras tapo natūralia kasdienybe, savaip besirikiuojančia tarp Mardasavo, Vilniaus, Druskininkų.

Tarp pirmojo ir antrojo „Čiulba ulba sakalas“ leidimų būta ne vieno leidinio, kuriame publikuota medžiagos, vienaip ar kitaip susijusios su P. Zalansku. 1999 m. paskelbtas M. Liugaitės bakalauro darbas „Liaudies dainininko pasaulis“², 1994–2005 m. Dzūkijos nacionalinio parko ir Vilniaus etninės kultūros centro išleisti garso įrašai, kuriuose – ir paties P. Zalansko balsas, ir vaikaičių kartu

su bičiuliais įdainuotos jo dainos³. Pluoštelis įvairių autorių tekstų apie P. Zalanską publikuota knygose „Mardasavas“⁴, „Aš išdainavau visas daineles“⁵ ir kt. Visko turbūt paskubomis ir nesuskaičiuosi.

Gražiai sutapo, kad kaip tik lietuvių folklorinio pakilimo metais daugybė tiek akademinio jaunimo, tiek į ekspedicijas ir žygius po Lietuvą jį lydėjusių tradicinės kultūros tyrinėtojų ir profesionalių atlikėjų mokėsi dainų iš P. Zalansko ir noriai jas traukė įvairiomis progomis įvairiose vietose. Prisimenu, kaip mokykliniais metais Žemaitijos miestelyje susibūrę į folkloro ansamblių vilniškių studentų pamokyti dainuodavome: „Iš Mardasavo svotai atvažiavo“, nelabai ir suprasdami, kas gi tas Mardasavas... Aišku viena: P. Zalansko dainos, tiek tiesiogiai iš jo išmoktos, tiek iš „Čiulba ulba sakalas“ paimtos, daugeliui folkloro mėgėjų tapo neatsiejama pasidainavimų dalis.

Grįžtant prie aptariamojo leidinio edicijos, aplinkybių norisi užsiminti, kad tai pirmas toks atvejis publikuojant tradicinės kultūros tekstus, kai sulaukėme pakartotinio vienam tautosakos pateikėjui skirtos knygos leidimo. Atidžiau išiskaičius į abu leidimus, prisiminus knygos rengėjų mintis, pasakytas per knygos pristatymą, nesunkiai susivoki, kodėl P. Zalansko artimieji ir per nuoširdų bendravimą artimais jam tapę kiti žmonės negalėjo ramiai gyventi ir kantriai rengėsi naujam papildytam leidimui. Pasak sudarytojos ir parengėjos D. Krištopaitės, „sovietmečiu

³ Žr. *Mardasavo dainos*: [Garso įrašas]: Lithuanian Folk Songs: [Albumas], dainuoja Petras Zalanskas (1–16, 18–30), Ona Zalanskienė (17), Marcinkonys, 1994; *Čiulba ulba sakalas*: [Garso įrašas]: Dzūkų dainos, sudarytojos Birutė Zalanskaitė ir Marija Liugienė, Vilnius, 2005; *Kur čiulba ulba paukšteliai: Mes dainuojam ir giedam Petro Zalansko dainas ir giesmes*: [Garso įrašas] = *Where the little birds sing-along: We sing Petras Zalanskas' folk and devotional songs*, sudarytoja Marija Liugienė, Vilnius, 2005.

⁴ *Mardasavas*, sudarytojas Henrikas Gudavičius, Kaunas, 1999.

⁵ *Aš išdainavau visas daineles: Pasakojimai apie liaudies talentus – dainininkus ir muzikantus*, sudarė ir parengė Danutė Krištopaitė, Vilnius, 1985.

² Žr. Modesta Liugaitė. Liaudies dainininko pasaulis, *Tautosakos darbai*, 1999, [t.] X (XVII), p. 83–158.

išėjusiame knygos leidime nebuvo įmanoma objektyviai parodyti nei pačios jo asmenybės, nei kūrybos“ (p. 5). Ir iš tiesų, negalėdami pirmajame leidime atspindėti tvirtu tikėjimu žaižaruojančios P. Zalansko dvasinės pasaulėjautos, leidinio rengėjai visą dėmesį sutelkė į ideologus mažiau erzinusius klasikinės tautosakos kūrinius ir neutralesnius etnografinius tekstus. Antrajame leidime pirmą kartą publikuojamas originalus P. Zalansko kūrinys „Psalnė apie Gudo šalies grožybes“ sudėlioja daug būtinų taškų ir daugtaškių šio talentingo žmogaus gyvenimo istorijoje. Kaip neatsiejama P. Zalansko ir gimtosios jo aplinkos pasaulėvaizdžio dalis, naujame knygos leidime sušvinta ir pluoštelis giesmių. „Religinių giesmių giedojimas – sena Zalanskų giminės tradicija“, – užsimenama leidinio paaiškinimuose. Belieka apgailestauti, kad nė viena giesmė nebuvo įtraukta į kompaktinę plokštelę. Gal taip atsitiko dėl to, kad nebuvo kokybiškų įrašų?

Knyga šiandien, kai lietuvių folkloro studijų objektu vis dažniau tampa pateikėjų gyvenimo istorijos, ypač aktuali, nes pristato ne tik P. Zalansko iš *dziedų* ir *prodziedų* perimtą, daugybę kartų kartotą ir kitiems atiduotą klasikinę liaudies kūrybą, bet ir asmeninių talentingo tradicinės bendruomenės žmogaus refleksijų pripildytus kultūrinius tekstus. Čia tinkama proga prisiminti ne kartą ir ne vieno folkloro tyrinėtojo pristatinėtą teoriją apie du tradicinės kultūros puoselėtojų tipus. Carlas Wilhelmas von Sydowas vadina juos *aktyviaisiais* ir *pasyviaisiais*, Sergejus Nekliudovas – *improvizatoriais* ir *tradicionalistais*. Pirmieji esą, atlikdami tautosakos kūrinius, palaiką jos gyvybingumą, praplečią pačios tradicijos ribas, o antrieji „prižiūrintys“, kad kūrybingoji bendruomenės dalis nenuotlų nuo folklorinių kanonų, atrenkantys ir įtvirtinantys kultūroje nuosaikiuosius tradicijos elementus⁶. Manychiau, kad P. Zalansko ir kai

kurių kitų talentingų tautosakos pateikėjų asmenybėse tuo pačiu metu aktyviai gyvuoja ir tarp savęs puikiai dera abu šie tipai.

P. Zalanskas paprastai visur pristatomas kaip liaudies dainininkas. Tiek publikuojant jo palikimą, tiek gilinantis į pačią asmenybę. Atrodo, kad N. Vėlius savo tekste (jis perspausdinamas iš pirmojo leidimo) „Petras Zalanskas – pasakotojas“ gal net kiek nejaukiai jaučiasi „išsišokdamas“ kalbėti apie kitų žanrų folkloro vietą šio pateikėjo gyvenime. P. Zalansko dainuotos dainos ištis nuostabios, iki šiol suburiančios krūvon folkloro mylėtojus. Tačiau, kai pasižvalgai po gausų šio žmogaus rašytinį palikimą, jis sušvinta ir kaip asmenybė, akivaizdžiai nebetilpusi saugiam folklorinės klasikos glėbyje. Todėl dideliu antrojo „Čiulba ulba sakalas“ leidimo privalumu laikytina tai, kad jame dar plačiau pristatomas daugeliui gal mažai tepažįstamas P. Zalanskas kaip talentingas pasakotojas, o tiksliau – net ne pasakotojas, o rašto žmogus, šimtuose sąsiuvinio puslapių ir daugybėje laiškų „suguldęs“ visą savo kultūrinį palikimą: Mardasavo kaimo ir jo žmonių istorijas, liaudies medicinos žinias, santykius ir bendravimus šeimoje, kaimo bendruomenėje bei už jos ribų.

Gal dėl to, kad apie P. Zalanską kaip dainininką jau ištis daug rašyta, dar daugiau kalbėta, gal dėl to, kad klasikinė dainuojamoji jo tautosaka labai negausiai tepakito keliaudama iš pirmojo knygos leidimo į antrąjį, norisi kiek atidžiau išsižūrėti į „nedainiškąją“ jo kultūrinio palikimo dalį. Tiesa, net ir savo pasakojimuose, vaizdeliuose, laiškuose P. Zalanskas dažniausiai išlieka absoliučiu dainų, liaudiškos dūkiškosios lyrikos kanono žmogumi. Savo rašytiniuose tekstuose jis labai dažnai prabyla dainų kalba.

Kai folkloro ekspedicijose susiduriame su senųjų kartų žmonėmis, dažnai jau ne vienus metus užrašinėjančius tradicines patirtis ar originalią kūrybą, visada knieti paklausti, iš kur jiems ateina noras raštu išlieti savo jausmus ar gyvenimo kasdienybės vargelius. Atsakymai labai įvairūs, bet dažniausiai pasikartojantys: troškimas perduoti savo žinias ir patirtis vaikiai, jausmas, kad gražiau-

⁶ Žr. Annikki Kaivola-Bregenhøj. Pasakojimas ir pasakojimo pateikimas, iš suomių kalbos vertė Stasys Skrodenis, *Tautosakos darbai*, 2005, [t.] XXII (XXIX), p. 203–218; Неклюдов С. Ю. Новаторство в эпической традиции, prieiga per internetą: <<http://www.ruthenia.ru/folklore/nekludov10.htm>>

sios mintys nebesusiklosto vien dainomis ar pasakomis. Panašiai ir su P. Zalansko raštais. Visų jų adresatas, kaip jis pats įvardija, – *vaikeliai*, suprask, vaikaičiai ir provaikaičiai, kurie jau nebus matę gyvo *dziedulio*. Beveik visi jo tekstai prasideda tomis pačiomis apeliacijomis: „Vaikeliai, parašysiu aš jumi...“ „Mano brangieji, pradedu rašyti...“ Įdomu ir tai, kad P. Zalansko rankraščiuose čia pat, šalia visokiausių jo „išsirašymų“, dažnai surašoma ir tautosaka. Nieko nuostabaus, kad prirašęs pilną sąsiuvinį apie savo, kaip jis pats vadina, „koncertinę veiklą“ (t. y. apie gausius susitikimus ir dainavimus pačiose įvairiausiose kultūrinėse erdvėse), P. Zalanskas ant paskutinio sąsiuvinio viršelio užrašo: „čia bus mano vaikystės daina“, ir pateikia visą dainos „Kaip aš buvau mažas“ tekstą⁷. Iš tokių detalių suprantai, kad šiam talentingam žmogui visa jo gyvenimo *proza* ir *poezija* sudarė vientisą neskaidomos darnos visumą.

Raštas, knygos – didelės vertybės, dažnai padedančios žmogui geriau pažinti ne tik žmogiškąjį, bet ir Dievo pasaulį. Tokia nuostata ryškėja tiek iš P. Zalansko asmeninių rašytinių refleksijų, tiek iš jo aprašytų kitų žmonių patirties. Gražus ir įtaigus pasirodė jo pasakojimas apie pamaldžias Mardasavo moteris, kurios, po šimtą kiaušinių pardavusios, „šventas knygas“ nusipirko: „Kokis buvo jom tadu džiaugsmas – kaip bagotas žmogus nusiperka dvarų ir džiaugiasi. Tose knygoose buvo įvairiausių maldų ir giesmių. Jos abi ilgai gyveno. Jos išmoko an tų knygų visas maldas ir giesmes mintinai. Jos buvo maldose, giesmėse pramatorkos. Tai kaip jos sueina vakaroc verpti, tas namas skambėjo Dievo garbei ir Motinos Švenčiausios garbei“ (p. 291).

Skaitant antrąjį „Čiulba ulba sakalas“ leidimą galvoje nuolat klibėjo mintis: kodėl parengėjai iš šitokios įspūdingos P. Zalansko rašytinio palikimo gausos (Lietuvių tautosakos rankraštynui perduota apie 900 puslapių sąsiuvinį komplektas, o kur dar dažnai minimi gausiai jo rašyti laišškai...) teparinko publikavimui tiek nedaug jo tekstų?

Gal pabūgta, kad individualioji memuarinė ir epistolinė kūryba užgoš klasikinę tautosakinę jo palikimą? Gal vengta per didelės leidinio apimties? Tai vis pastabos, inspiiruotos kultūrinio „godumo“ ir dažnai geras knygas skaitant kylančio noro, kad tai, kas yra gerai, būtų dar geriau... Reikia pripažinti, kad iki šiol bene visada, rengiant spaudai vieno ar kito talentingo tradicinės kultūros žmogaus kūrybą, pagrindinis dėmesys skiriamas būtent klasikiniams folkloriniams tekstams bei įrašams. Biografijos ar individualioji kūryba šioje edicijoje suskamba vis dar nedrąsiai ir palyginti nedažnai.

Įvairiuose lietuvių tradicinės kultūros kontekstuose vis pasvarstoma, daug ar mažai turime pavienėms folkloro pateikėjų asmenybėms skirtų leidinių. Turint omenyje tai, jog per pastaruosius kelis dešimtmečius bemaž kasmet folkloro ekspedicijų metu jų dalyviai sutinka unikalių asmenybių, keletas (vos perkopusių per dešimt) personalinių knygų ar kompaktinių plokštelių gali pasirodyti ne tik kaip džiuginantis folklorinės kultūros sklaidos elementas, bet ir kaip šioks toks priekaištas visiems tradicinės kultūros dirvonų akėtojams.

Pabaigai maga dar kartą sugrįžti prie, kaip jau minėta, antrajame „Čiulba ulba sakalas“ leidime kur kas plačiau atspindėto liaudies menininko dvasinių vertybių pasaulio. Esi laisvas, nes viską, ko tau reikia, žinai, – ne kartą savo rašytiniuose tekstuose kartodavęs šią mintį P. Zalanskas atvėrė nuostabų tradicinės kaimo bendruomenės gyvenimo paradoksą. Daryk taip, kaip darė tavo seneliai ir tėvai, ir būsi laimingas, nes žinosi viską, ko tau reikia. Kai nekonfliktuoji su šimtmečius besitęsiančiu gyvenimu, jis tau atsiveria ir kaip nesibaigianti gelmė, ir kaip didžiulės veiklos galimybės. Dievo ir šalia esančių, taip pat ir jau amžinybėn iškeliavusių artimų žmonių, gamtos su visomis jos gelmėmis ir aukštumomis pasaulis tau tampa ne tik nuolatinių tradicinių pasikartojimų, bet ir individualaus pasirinkimo galimybių erdvė.

Einu aš keliu. Randu du keliu. Vienas kelias po kairei vingiuotas, kreivas, o kitas po dešinei labai labai tiesus. Kuriuoj eiti,

⁷ Žr. LTR 7273, sąs. 21, p. 778.

nežinau. Sustoju ir galvoju, kuriuoju man eiti keliu. Atėjo man in galvą labai labai geros mintys. Jeigu aš eisiu po kairei, kreivu, vingiuotu keliu, tai nueisiu in amžiną pražūtį.

O jei aš eisiu po dešinei, tiesum keliu, tai aš nueisiu in amžiną gyvenimą. – Viešpatie, neužmiršk mano prašymo, kad aš visada eitau dorybės keliais, o Tu man padėk (p. 340).

Vita Ivanauskaitė

Lietuvių užkalbėjimai baltarusiškame kontekste

Kai kurios lietuvių kultūros vertybės labiau nei kitos vertinamos už Lietuvos ribų. Iš folkloro į šią kategoriją pirmiausia patenka klasikinės lietuvių liaudies dainos (pats gausiausias lietuvių tautosakos žanras), dar XIX a. pradžioje pradėtos garsinti Liudviko Rėzos ir patekusios į Johanno Vilhelmo Goethe's ir kitų garsių vokiečių akiratį. Tačiau užsienio tyrėjų dėmesį traukia ir kuklus užkalbėjimų žanras, kuris, priešingai nei dainos, yra vienas iš fragmentiškiausiai dokumentuotų. Užkalbėjimai kiek intensyviau pradėti užrašinėti tik XX a. pradžioje, ir tik suomių folkloristo Viljo Mansikkos dėka. Istorija tęsiasi ir juos tiriant – lietuvių užkalbėjimus, kaip įvairiopų tyrimų objektą, „atrado“ rusų mokslininkė Marija Zavjalova, 1999 m. Maskvoje apgynusi disertaciją *Baltų-slavų užkalbėjimų tekstas: lingvistinė analizė ir pasaulėvaizdis*. 2006 m. beveik tokiu pat pavadinimu išėjo Rusijos mokslų akademijos Slavistikos institute parengta M. Zavjalovos monografija¹. Ją recenzavo žymios rusų filologės Lidija Nevskaja ir Serafima Nikitina.

Tai išsamus folkloristinis tyrimas, kuriame lyginami lietuvių ir baltarusių užkalbėjimai. Kiek keistoka, kad knygos pavadinimas išplečia objektą iki baltų ir slavų užkalbėjimų, nors tyrimas orientuotas į jau ir taip tikrai didelį ir nelengvai aprėpiamą baltarusių ir lietuvių užkalbėjimų masę. Nežinia kodėl pretenduojama į baltus, nors beveik neanalizuojama latviška medžiaga, ir į slavus, jei, be baltarusių, tik šiek tiek dėmesio paskutiniame knygos skyriuje skiriama lenkų ir rusų

užkalbėjimams (ir tik tiems, kurie yra lietuviškų tekstų tarptautiniai atitikmenys).

Monografiją sudaro trys pagrindinės dalys ir priedas. Pirmojoje dalyje analizuojami tekstų struktūros ypatumai ir lingvistinė raiška, antrojoje nagrinėjamas pasaulio modelis užkalbėjimuose, o trečiojoje aptariamos baltų ir slavų užkalbėjimų siužetų paralelės. Kaip knygos priedas pateiktas lietuvių ir baltarusių užkalbėjimų tezauro tipo žodynas.

Pirmoji knygos dalis, pavadinta „Lietuvių ir baltarusių užkalbėjimų struktūrinė organizacija“, sudaryta iš penkių skyrių. Juose aptariami ir palyginami užkalbėjimų struktūriniai-semantiniai tipai, semantiniai-sintaksiniai ypatumai, gramatinės konstrukcijos (sintagminiu lygmeniu), kai kurie darybiniai modeliai ir fonetiniai ypatumai. Pirmajame skyriuje pateikiamas struktūrinių-semantinių tipų aprašymas. Atkreiptinas dėmesys, kad sąvoka „struktūrinis-semantinis tipas“ (arba „struktūrinis-siužetinis tipas“, p. 17) čia vartojama kita, lietuvių folkloristams neįprasta reikšme. Lietuvoje struktūrinis-semantinis tipas paprastai suvokiamas kaip siužeto naratyvinės struktūros visuma (pvz., Bronislavos Kerbelytės *Pasakojamosios tautosakos kataloge* struktūrinis-semantinis tipas sudarytas iš keleto elementariųjų siužetų; *Lietuvių liaudies dainyne* tipai semantiniu-struktūriniu pagrindu formuojami pagal teksto siužetą ir poetinę raišką). Tautosakos kūrinys priskiriamas vienam kuriam tipui ir pagal tai gali būti klasifikuojamas. Tuo tarpu M. Zavjalova šį terminą vartoja tam tikroms užkalbėtojo funkcijoms apibūdinti (semantika suprantama ne kaip teksto turinys, bet kaip užkalbėtojo elgesio su liga būdas). Iš viso skiriami septyni struktūriniai-semanti-

¹ М. В. Завьялова. *Балто-славянский заговорный текст: Лингвистический анализ и модель мира*, Москва: Наука, 2006. – 564 p.